

Od ovog putokaza kreće put ka Solunskoj glavi

Pod kapom od

Pored njega vukovi nemaju prolaz

Selo Aldinci

Begovo polje i Solunska glava u oblacima

Povratak sa
Solunske glave –
na dva i četiri točka

oblaka

Petnaestak kilometara
ka Jakupici – selo
Crvena Voda

Sitne, ali besekrajno slatke

Visine od pamtiveka imaju magičnu privlačnost. Možda je to zbog toga što se sa visine najdalje vidi, a možda i zato što su tako teško dostupne, mistične i daleke, skopčane sa mnogim opasnostima i izazovima. Vodimo vas terencem i biciklima na drugi po visini vrh Balkana – na Solunsku glavu u Makedoniji, gde kameniti put izlazi do 2.540 m visine...

Verovatno nema pasioniranog ljubitelja terenske vožnje koji se nije barem nekada zapitao do koje visine može da stigne svojim četvorotočkašem? Svi znamo da se na vrhove Himalaja ne može stići terencima zbog ekstremnih nagiba, snega i leda. Zvanični svetski rekord u visini do koje je dospelo neki četvorotočkaš 2007. godine postavila su dva „džip rengler anlimitida“ u nadograđenoj „rubikon“ verziji, penjući se uz vulkan Ojos de Salado u Čileu: tada su stigli do čak 6.646 metara visine (reportažu o ovom poduhvatu objavićemo u nekom od narednih brojeva). Koje su visinske granice koje možemo dosegnuti na našim prostorima?

Makedonske vrleti su najzahvalniji teren za ljubitelje ekstremnih 4x4 visina na Balkanu, jer planine Jakupica i Baba omogućavaju da se terenskim vozilima stigne do najviših vrhova – Solunske glave (2.540 m) i Pelistera (2.601 m). Tajna je u meteorološkim i vojnim objektima koji se nalaze na tim vrhovima: da bi moglo da im se pristupi po gotovo nemogućem kamenitom i teškom terenu, davnih dana probijeni su makadamski prilazni putevi. Ovi putevi se već dugo ne koriste – smene u posadama objekata do njih danas stižu helikopterima kao daleko bržim i praktičnijim prevoznim sredstvom, pa se samim tim i ne održavaju. Sneg koji se na tim visinama zadržava i po devet meseci godišnje i surova klima pretvorili su nekada dobro nasute puteve u težak, neravan kamenjar, što je za prave „4x4 vukove“ dodatni izazov.

Jakupica je planina na ko-

ju su Makedonci naročito ponosni. Kažu, od svih visokih planina u Makedoniji (kojih tamo uopšte nema malo), jedino Jakupica, sa Karadžicom i Dauticom, jeste potpuno njihova, geografski smeštena u samo središte Makedonije. Svi ostali visoki masivi – Šara, Korab, Baba, Nidže (Kajmakčalan), Dešat, Osogovske planine – nalaze se na granici sa susednim zemljama. Jakupica i Karadžica u svojim dubinama kriju neke od najlepših makedonskih reka – Babunu, Tresku, Kadinu reku, a u svojim visinama izuzetnu dinamiku geološkog sastava, kao

„Fotošop“
nije umešao
prste – plamen
je zaista bio
zelen!

i bogatstvo biljnog i životinjskog sveta.

Dugo putovanje ka visinama

Krajolik koji se stalno menja, od ogromnih površina pod gustom šumom, preko planinskih pašnjaka koji se pružaju kilometrima u nedogled, pored ledničkih jezera, do čudnih zaobljenih stena rasutih po ostricama grebenova kao kakvi džinovski klikeri. Ili možda balkanski Stounhendž?

Ako je penjanje na 2.540 m visine terencem avantura, izaći biciklom na tu visinu je pravi poduhvat: 9. jula 2010. krenuli smo sa trinaestočlanom ekipom fribajkera (www.freebiking.org) i čika Tomom, koji nam je bio logistička podrška, u osvajanje

Bogati visokogorski pašnjaci preko leta hrane hiljade grla

Okrugle stene
inspirišu
na razne
egzibicije

Ognjište ispred doma

„Stepvej“ je stigao do 2.270 m visine!

Zmijica puta vijuga kroz
makedonske vrleti

Solunske glave. Sve je moralo da štima, od fizičke kondicije, preko stanja automobila, do opreme i volje učesnika. Posle kraćeg zadržavanja na granici, brzo smo se obreli u Skoplju. Odatle smo se uputili ka Dračevu, mestašcu u severnom podnožju našeg cilja, odakle vodi 57 km dug put do vrha Solunske glave. Kada uđete u Dračevo, treba se koncentrisati da biste ugledali tablu sa već pomalo iskrzanim i zarđalim putokazima ka selima Donji i Gornji Količani, Crvena voda, Preslap i Aldinci. Već do samog planinarskog doma na Karadžici, jednom od dva kakva, takva smeštajna objekta na planini (u ovoj divljini nema visokog turizma ni u tragovima), prevaljujete čitavih 36 km i penjete se na oko 1.400 m. Prvo

se ređaju sela, da biste, kako odmičete uz planinu, ulazili u sve gušće šume.

Iako je ovaj put prilično neravan (mada za bilo koji ozbiljniji terenac predstavlja rutinski prolaz), na njemu nema puno blata i većim delom je dovoljno širok da vozila mogu bez problema da se miomidu. Nagib nijednog trenutka nije prejak – i terenci i biciklisti ga lako savladavaju.

Po lepom, sunčanom popodnevnu u dom na Karadžici smo stigli u predvečerje, taman na vreme da vidimo nezaboravan zalazak Sunca sa ovog mesta. Logorska vatra ispred doma je već gorela, na 1.460 m mogli smo da uživamo u prijatnoj planinskoj svetlini, a domaćini iz SPD „Dračevo“ su nas srdačno dočekali. Usledila je večera i zaslužni

ni odmor – sutradan je trebalo savladati preostalih 20 km do vrha Solunske glave, uz oko 1.300 m penjanja.

Drugi dan – uranjanje u oblake

Kazu da se na Solunskoj glavi u jednom satu mogu smeniti sva četiri godišnja doba; gore čak i u najvreljim letnjim danima temperatura retko prelazi 15 stepeni, a vrh je mnogo češće obavljen oblaci nego izložen pogledima. Iako se od planinarskog doma u idealnim uslovima vrh pomalja iza platoa Karadžice, ovoga puta su nas oblaci onemogućili da ugledamo svoj cilj sve dok mu nismo prišli na samo pet kilometara udaljenosti.

Put od doma na Karadžici do Solunske glave je prelep;

prvih desetak kilometara lagano talasa po vrhu grebena, uglavnom preko čistina koje vas na svakom koraku mame dalekim vidicima. Često ćete biti u iskušenju da zastanete, jer su svuda oko vas šumske jagode i borovnice. Neobične tamne stene zaobljenih ivica, kao kakvi nebeski obluci, nalaze se na više mesta u tih deset kilometara, magnetski vas privlače da se uzverete na njih i da uživate u trenutku tišine. Lokalni ljubitelji 4x4 vožnje odali su nam i jednu tajnu – neke od tih kamenih gromada imaju taman zadovoljavajuću geometriju da se na njih, po suvom vremenu, može popeti terenac.

Na pola puta od doma do Solunske glave sledi terenski skok, gde kroz bezbroj serpentina, na vrlo kratkom ra-

stojanju, treba izaći sa 1.700 na 2.100 m visine. Iza toga vas dočekuje božanstveni prizor Begovog polja: pitome livade najsočnije zelene trave prostiru se kilometrima unaokolo, na visini gde u drugim zemljama Balkana nema ničeg sličnog. Po njima pase na stotine grla ovaca i krava, koje čuvaju neverovatno inteligentni šarplaninci, koji na prvi pogled razlikuju čoveka od vuka. Ovi beskompromisni čuvari, na naše iznenađenje, nisu lajali niti kidisali na neobične posetioce – 13 biciklista i jedan „džip“. Kao i njihovi vlasnici, sa nama su komunicirali opušteno, kao da svakodnevno imaju takve goste. A da je Solunska glava (barem tokom leta) popularna destinacija za ljubitelje prirode u Makedoniji stoji: dan nakon

Trinaestorica fribajkera na vrhu Solunske glave

Kako stići do Solunske glave?

Od centra Skoplja krećete Prvomajskom ulicom do Dračeva (10 km). U Dračevu skrećete na put ka Donjim i Gornjim Količanima, Crvenoj vodi, Aldincima (kod table sa priložene fotografije) i samo se držite glavnog puta (u Donjim Količanima držite desno). Na dvadesetom kilometru puta nailazite na raskršnicu gde asfalt skreće levo, jedan makadam ide desno naviše, a drugi u sredini naniže. Vas zanima taj srednji. Na sledećem račvanju, koje se nalazi na početku 27. kilometra puta, levi put vodi direktno ka Solunskoj glavi, a desni ka Solunskoj glavi preko Al-

dinaca i planinarskog doma „Karadžica“. Od doma do Solunske glave orijentacija je još jednostavnija – samo pratite greben. Na šestom kilometru, pored spomenika, birate desni put, a na raskršnici na koju nailazite pri kraju osmog kilometra idete levo (uskoro počinju serpentine, od ruševina šumarske kuće). Dalje više nema mogućnosti da zalutate, dokle god se držite puta koji je sasvim očigledno glavni. Računajući rastojanje od centra Skoplja, dužina puta do vrha Solunske glave iznosi 67 km.

Planinarski dom „Karadžica“

Smešten na savršenom mestu, na 1.460 m visine i okružen izuzetnim pogledom na Karadžicu preko kanjona Kadine reke u krugu od 270 stepeni, planinarski dom „Karadžica“ je prava oaza u ovoj netaknutoj divljini. Uslovi smeštaja su daleko od hotelskih – etažna kupatila i toaleti, sobe sa po pet ili više ležajeva, samostalno pripremanje hrane u zajedničkoj kuhinji,

standardi su na koje je navikla planinarska populacija, ali ne i turisti. Doduše, cena smeštaja u domu je vrlo povoljna – samo pet evra, što je adekvatno komforu koji se dobija. Ako želite da rezervišete smeštaj, obratite se SPD „Dračevo“:
Web: karadzica.blog.mk
E-pošta: spd_dracevo@hotmail
Tel: +389 71 431 824 (Filip Cakarov)

Sneg u julu nije retkost na visinama iznad 2.000 metara

4x4 uspon na Solunsku Glavu (planina Jakupica, 2540 mnv)

trasa puta

Dračevo - Karadžica - Solunska Glava
(57 km, 2700 m ukupnog uspona)

GPS trek ove trase možete da nadete na adresi
<http://www.stazeibogaze.info/2010/07/14/solunska-glava-2/>

našeg izlaska, na ovaj vrh su krenuli članovi skopskog MTB kluba „Enerdži“, koje smo po povratku sreli u planinarskom domu „Karadžica“.

Poslednjih pet kilometara uspona ka vrhu je prava golgota, kako za ljude, tako i za vozila. Put postaje izrazito kamenit i neravan, a strmina raste. Oštro kamenje je rasuto na sve strane, tako da bez pneumatika sa debljim kramponima i ojačanim zidovima ozbiljno rizikujete da vam kamen na koji nailazite pod neugodnim uglom raseče gumu u trenutku. Stigavši do poslednjeg prevoja pred vrhom, na 2.270 m visine, imali smo šta da vidimo – „dačija sandero stepvej“ parkirana na mestu gde bismo je najmanje očekivali! Pre sve-

ga treba čestitati vozaču jer je uspeo ovaj automobil, koji bi teško mogao da se okarakteriša kao terenac, da dotera čak dotle, ali to je i dokaz da je u veštima rukama čak i diskretno povećanje klirensa dovoljno značajno za povećanje dometa istraživanja van puteva.

Do vrha smo, nažalost, stigli u trenutku kada se kapa oblaka ponovo navukla, tako da nismo videli Solun (mada dobri poznavaoici kažu da već nekoliko decenija vazduh nije bio dovoljno prozračan da bi pogled stigao tako daleko), a hladnoća koja je počela da se uvlači u kosti ubedila nas

je da za duži odmor treba ipak odabrati neku od nižih livada na Begovom polju. Vojska na vrhu nije bila iznenađena našom pojavom (često viđaju planinare), ali nas nije ni pustila u ograđeni kompleks – ulazak je moguć samo uz prethodnu najavu i specijalnu dozvolu.

Jakupica nudi izuzetne mogućnosti za 4x4 istraživanje

Kao što to obično biva, istraživanje jedne veličanstvene planine otvorilo je mnogo više pitanja nego što je donelo odgovora. Na svakom koraku su se putu kojim smo vozili ka Solunskoj glavi priključivali drugi puteljci, bilo oni koji su dolazili sa istoka, iz smera Nežilova, bilo oni

koji su preko visova Karadžice i beskrajnih livada odlazili u nepoznatom smeru ka zapadu, nudeći neotoljivoj radoznalosti hranu za maštanje na temu – može li se na četiri točka preći na drugu stranu i spustiti u kanjon Treske? Potpuna divljina prostire se na desetine kilometara unaokolo, vukovi su uobičajena pojava i usred bela dana, a pitanje „da li ima medveda“ domaćini doživljavaju kao dobar vic, kao da smo ih pitali da li je voda mokra.

Jakupica nam je zaista pružila više nego što smo od nje očekivali. Stigli smo radoznali, vratili smo se fascinirani. I odmah prionuli na proučavanje „gugl“ mapa za sledeću avanturu po ovoj planini!

A. Veljković
Fotografije: A. V.